

Türkiye'nin İlk İklim Kanunu Yürürlüğe Girdi:

Peki Yeni Dönemde Bizleri Neler Bekliyor?

23.07.2025

İklim değişikliğiyle mücadele ve Avrupa Birliği ("AB") müktesebatına uyum çalışmaları kapsamında 2 Temmuz 2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen [7552 sayılı İklim Kanunu](#) ("Kanun") geçtiğimiz günlerde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Ancak, dün itibarıyla Kanunun anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle yürürlüğün durdurulması ve iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunulduğuna dair birtakım haberlerin de kamuoyuna yansıdığını belirtmek isteriz.

Temel amacı iklim değişikliğiyle mücadelenin sistematik bir yapı içerisinde yürütülmesi, sera gazı emisyonlarının azaltılması ve AB uygulamasına benzer bir emisyon ticaret sisteminin uygulanması olan Kanun ile Türkiye'nin yeşil ve sürdürülebilir büyüme ile net sıfır emisyon hedefleri doğrultusunda iklim değişikliğiyle mücadelesinin yasal çerçevesi çizilmiş oldu. Bu kapsamda, ilgili yetkili kamu kurum ve kuruluşlarının atması gereken adımlar, uygulaması gereken politikalar, kendilerine verilen yetkiler ve uymaları gereken genel ilke ve esaslardan Kanunda detaylıca söz edilmekte.

Peki, Kanun özel sektörde faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişiler (özel teşebbüsler) için ne anlam ifade ediyor, özel teşebbüsler için ne gibi yükümlülükler öngörüyor, bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde hangi yetkili kurum tarafından ne gibi yaptırımlar ile karşı karşıya kalınabilir?

İşte tüm bu soruları yanıtlamak adına Türkiye'nin 2053 yılı net sıfır emisyon hedefini hukuki güvenceye alan ve iklim mücadelesinde yeni bir dönemin kapılarını açan bu düzenlemeye ilişkin önemli hususları sizler için aşağıda kısaca derledik.

A. Kanunun Getirdiği Temel Düzenlemeler

1. "Net Sıfır Emisyon Hedefi" Yasal Zemine Kavuştu

Kanun ile Türkiye'nin 2053 yılına kadar net sıfır sera gazı emisyonuna ulaşma hedefi ilk kez yasal statü kazanmış oldu. Bu kapsamda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na ("Bakanlık") bağlı İklim Değişikliği Başkanlığı'nın ("Başkanlık") gözetiminde hazırlanacak Ulusal Katkı Beyanı'nda¹ belirlenen sektörel politikalar, uluslararası anlaşmalar ve standartlar gözetilerek sera gazı emisyonlarının düşürülmesi hedefleniyor.

¹ Başkanlık koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların iş birliğiyle uluslararası anlaşmalar ve standartlar gözetilerek sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum hedefleri ile taahhütlerini içerecek şekilde dönemsel olarak hazırlanan ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekretaryasına sunulan belgeyi ifade eder.

2. Kanun Kapsamındaki Faaliyetlerin ve Yükümlülüklerin Denetimi Konusunda İklim Değişikliği Başkanlığı Yetkilendirildi

İklim değişikliğiyle ilgili politikaların koordinasyonu için Başkanlık yetkili merci olarak belirlendi. Başkanlığın, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması, doğrulanması, Kanun kapsamında gerekli görülen tedbirlerin alınması ve idari yaptırımların uygulanması, Emisyon Ticaret Sistemi'nin ("ETS") ve tahsisat² süreçlerinin yönetimi, ulusal stratejilerin ve eylem planlarının hazırlanması ve desteklenmesi gibi geniş bir yetki yelpazesi ile donatıldığını görüyoruz.

Bu çerçevede, kişisel verilerin korunması mevzuatına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, Başkanlık; Kanunun uygulanmasına yönelik olarak gerekli gördüğü bilgi ve belgeyi; kamu kurum ve kuruluşları ile özel teşebbüslerden doğrudan istemeye ve her türlü denetim yetkisine sahiptir. Başkanlığın bilgi ve belge talebinde veya denetimde bulunduğu muhataplar ise; kendilerinden istenilen bilgi ve belgeleri istenilen sürede bedelsiz olarak Başkanlık ile paylaşmakla yükümlüdür.

Ayrıca, Başkanlık Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi hususunda yetkilendirilmiştir. Dolayısıyla, Kanunun yürürlüğe girmesinin akabinde başta ETS ve karbon piyasalarına ilişkin olmak üzere detaylı düzenlemelerin Başkanlıkça yayımlanması ile uygulamaya dair mevcut belirsizliklerin zamanla giderilebileceğini söyleyebiliriz.

3. Emisyon Ticaret Sistemi Geliyor

Kanun kapsamında Türkiye genelinde sera gazı emisyonlarına ve net sıfır emisyon hedefine uygun bir üst sınır belirlenmesi ilkesine dayalı olarak çalışan ve tahsisatların alınıp satılması suretiyle sera gazı emisyonu azaltımını teşvik eden ulusal ve/veya uluslararası piyasa temelli bir ETS'nin kurulması planlanmaktadır.

Bu çerçevede, öncelikle ETS kapsamında esasları ikincil düzenlemelerle belirlenecek doğrudan sera gazı emisyonlarına neden olan faaliyetleri yürüten özel teşebbüslerin, bu faaliyetleri gerçekleştirebilmesi için Başkanlık'tan sera gazı emisyon izni alması zorunluluğu getirildi.

İkincil düzenlemelerle belirlenecek usul ve esaslar kapsamında, sera gazı emisyon izninin geçerlilik süresi içerisinde sera gazı emisyonlarına neden olan faaliyetlerin yürütüldüğü tesisin niteliğinde veya işleyişinde değişiklik olması veya sera gazı emisyon izni sahibi özel teşebbüslerde değişiklikler gerçekleşmesi halinde ne olacak sorusu pek tabii akıllara gelebilir. Bu durumda, sera gazı emisyon izninin Başkanlık tarafından güncellenmesi gerekecek veya gerekmesi halinde iptal edilecektir.

Başkanlık'tan sera gazı emisyonu izni alınmasına ek olarak, Kanuna göre ETS kapsamına dâhil olan özel teşebbüsler tarafından doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon değerine karşılık

² Misli nitelikte, devredilebilen, kaydi olarak ihraç edilen ve belirli bir süre boyunca bir ton karbondioksit eşdeğerinde sera gazı emisyon hakkını ifade eder.

gelecek şekilde yıllık tahsisat tesliminde bulunulması zorunludur. Peki bu zorunluluk özel teşebbüsler için ne anlama geliyor?

Buna göre, ETS kapsamındaki özel teşebbüsler, her yıl faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarını ölçecek, raporlayacak ve bunu bağımsız yetkili üçüncü taraf bir doğrulayıcıya doğrulatacaktır. Akabinde, doğrulanmış yıllık emisyon miktarına karşılık gelecek sayıda “emisyon tahsisatı”nı Başkanlığa teslim edecektir. Yani bir nevi yıllık sera gazı emisyonlarının tamamını karşılayacak kadar Başkanlığa izin hakkı talebinde bulunması Başkanlığın da gerekli incelemelerin ardından tahsisatların dağıtımını yapması demektir. Aksi halde, aşağıda idari yaptırımlar başlığında belirtilen ilgili yaptırımlarla karşılaşılması söz konusu olacaktır.

ETS'ye ek olarak, yine AB uygulamasına benzer şekilde, ETS yükümlülüklerine tabii özel teşebbüslerin benzer yükümlülüklerle tabii olmayan ithal mallar/ürünler karşısında dezavantajlı duruma düşmemesi ve ithal edilen malların gömülü sera gazı emisyonlarının ele alınması adına Ticaret Bakanlığı'nın koordinasyonunda Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nın (“**SKDM**”) kurulabileceğini belirtmekte fayda var. SKDM'nin kurulup kurulmayacağı henüz net olmamakla birlikte, Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından çıkacak ikincil düzenlemelerin ve sürecin takip edilmesinde fayda olacağı düşüncesindeyiz.

4. Karbon Piyasalarından Karbon Kredisi Kullanılması İmkânı Getirildi

Peki özel teşebbüslerin sera gazı emisyonlarını yeterli miktarda azaltamaması ve yıllık sera gazı emisyon tahsisatını aşması halinde ilgili özel teşebbüsler ne gibi aksiyonlar alabilir?

Kanuna göre, ETS kapsamında tahsisat yükümlülüklerinin bir bölümünün eşdeğer miktarda karbon kredisi ile karşılanması amacıyla denkleştirme yapılmasına izin verilebilecektir. Yani ETS kapsamında veya gönüllü taahhütlerin yerine getirilmesi kapsamında faaliyetleri sonucu ortaya çıkan sera gazı emisyonlarını tamamen ortadan kaldıramayan özel teşebbüslerin, gönüllü veya zorunlu karbon piyasalarında üretilmiş olan -rüzgâr santralleri, enerji verimliliği projeleri, metan yakalama, ormanlaştırma gibi doğrulanmış projelerden elde edilen- karbon kredisi satın alması ve bu sayede sera gazı emisyonlarını denkleştirebilme imkanına sahip olmasıdır.

Ancak, denkleştirme projelerine dair sunulan bilgi, belge ve verilerin hatalı/hileli olduğunun tespiti hâlinde, söz konusu denkleştirme miktarının tahsisat teslim yükümlülüğü için kullanılamayacağını ve tahsisat teslim yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olduğu kabul edileceğini belirtmek gerekir.

Kısacası, özel teşebbüslere kendi emisyonlarını azaltmanın yanı sıra, kalan emisyonlarını dengelemek için karbon piyasalarından karbon kredisi satın almak suretiyle “sıfır net” hedefe yaklaşma imkânı getirilmiş oldu. Bu çerçevede, karbon kredilerinin kullanılması, üretimi ile ulusal karbon kredilendirme sisteminin kurulması ve uygulanmasına ilişkin düzenlemelerin detayları Başkanlıkça yayımlanacak ikincil düzenlemeler ile belirlenecektir.

B. Yükümlülüklerin Uyulmaması Halinde İdari Yaptırım Riski

Kanun koyucunun, iklim değişikliği ile mücadele ve net sıfır emisyon hedeflerine ulaşılması konusunda farkındalığı arttırmak ve özel teşebbüsler üzerindeki caydırıcılık etkisini arttırmak adına ciddi idari yaptırımlar düzenlediğini görüyoruz.

Bu kapsamda, aşağıda tabloda belirtilen idari para cezalarına ek olarak, Kanun ve yayımlanacak ikincil düzenlemelere aykırı davranışlara söz konusu aykırı faaliyetin düzeltilmesi için Bakanlığa bir defaya mahsus olmak üzere ve bir yılı aşmamak koşuluyla ilgili özel teşebbüslere süre verme konusunda takdir yetkisi tanındığı görülmüyor. Bakanlıkça verilecek süre sonunda aykırılık giderilmezse ise ilgili özel teşebbüslerin faaliyetlerinin, aykırılık düzeltilene kadar Bakanlıkça kısmen veya tamamen durdurulabileceğini vurgulamak gerekir. Fakat, Bakanlıkça takdir yetkisinin kullanılıp süre verilmesi veya faaliyetin durdurulması, aşağıda tabloda belirtilen idari para cezalarının uygulanmasına engel teşkil etmeyeceğini ve her halükârda her bir fiil için uygulanacak idari para cezası miktarının **50 milyon Türk lirasını** geçmeyeceğini hatırlatmak isteriz.

Ayrıca, Kanunda Başkanlıkça verilen idari yaptırım kararlarına karşı idari yargıda dava açılabilir fakat dava açılmasının idarece verilen cezanın tahsilini durdurmayacağı ifade edilmektedir.

Diğer yandan, yine Kanunda Başkanlıkça verilen idari para cezalarının tahsilinde Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. Bu kapsamda, Kabahatler Kanunu çerçevesinde verilen idari para cezalarının süresi içinde ödenmesi halinde, cezadan %25 oranında indirim yapılabildiği değerlendirildiğinde bu indirim imkanının Başkanlıkça verilen idari para cezaları için de söz konusu olacağını söyleyebiliriz.

Kanun ile öngörülen idari para yaptırımlara ilişkin tablomuzu aşağıda bulabilirsiniz:

Yükümlülüklerin İhlali Halinde Söz Konusu Olabilecek Başlıca İdari Yaptırımlar
- Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak; ✓ Doğrulanmış sera gazı emisyonu raporunu süresi içerisinde sunulmaması halinde 500 bin Türk lirasından 5 milyon Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanacaktır. ✓ Özel teşebbüsün ETS kapsamında olması halinde ise yukarıda belirtilen sınırlar dahilinde verilecek idari para cezası iki katı olarak uygulanacaktır.
- ETS'ye ilişkin usul ve esaslara, yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak; ✓ Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin mevzuat kapsamında doğrulanmış sera gazı emisyon raporunun zamanında sunulmaması durumunda, işlem kayıt sistemindeki hesaplarda yer alan tahsisatlar üzerinden teslim yükümlülüğünün ifası dışında işlem yapılması engellenecektir. Doğrulanmış sera gazı emisyon

raporunun sunulmasıyla birlikte hesaplardaki engel kaldırılacaktır. Raporun sunulması ile hesaplardaki engelin kaldırılması, idari para cezasının uygulanmasına engel teşkil etmeyecektir. ✓ ETS kapsamına dâhil olan özel teşebbüslerden sera gazı emisyon izni almadan faaliyet gösteren veya süresi biten veya iptal edilen sera gazı emisyon izni ile faaliyetlerine devam edenlerden; ○ Doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon raporu bulunan özel teşebbüslere, Başkanlığa son beş yıl içerisinde sunulan en yüksek emisyon değerine sahip raporda yer alan her bir ton karbondioksit eşdeğeri emisyon miktarı başına 5 Türk lirasına kadar idari para cezası verilecektir. ○ Doğrulanmış yıllık sera gazı emisyon raporu bulunmayan özel teşebbüslere ise 1 milyon Türk lirasından 10 milyon Türk lirasına kadar idari para cezası verilecektir. Doğrulanmış sera gazı emisyon raporu bulunmayan özel teşebbüslere uygulanacak cezalarda sektör ve kapasite olarak doğrulanmış sera gazı emisyon raporu bulunan eşdeğer özel teşebbüslere göre değerlendirme yapılacaktır. ✓ ETS'ye ilişkin süresi içerisinde yükümlü olunan miktarda tahsisat tesliminde bulunmayanlara teslim edilmeyen her bir tahsisat için doğrulanmış sera gazı emisyon raporunun ait olduğu yılın son 3 ayına ait birincil piyasa ağırlıklı ortalama tahsisat fiyatı ile son 3 ayına ait ikincil piyasa ağırlıklı ortalama tahsisat fiyatının yüksek olanının 2 katı karşılığına denk gelecek şekilde idari para cezası uygulanacaktır. ✓ ETS kapsamındaki tahsisatlarını teslim etme yükümlülüklerini her yıl için en az %80 kadarını süresi içerisinde 3 yıl üst üste yerine getirmeyen özel teşebbüslerin sera gazı emisyon izni iptal edilecek ve yeni sera gazı emisyon izni 3 aydan 6 aya kadar verilmeyecektir.
• Kanunda öngörülen bilgi, belge ve veri verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen veya yanıltıcı beyanda bulunan gerçek kişilere ve özel hukuk tüzel kişilerine 170 bin Türk lirası idari para cezası verilecektir.
• Son olarak, ozon tabakasını incelten maddelere ve florlu sera gazlarına ilişkin mevzuatla belirlenen usul ve esaslara, yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak hareket edenlere; aykırı fiilin türüne göre 120 bin Türk lirasından 2 milyon 500 bin Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanabilecektir.

Kanunda öngörülen işbu idari para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin söz konusu cezaların ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci tekrarında bir kat, ikinci ve müteakip tekrarında iki kat artırılarak verileceğini ve bu kapsamda Kanuna ve ikincil düzenlemelere uyumun önem arz ettiğini belirtmek isteriz.

C. Geçiş Süreci

Kanun hükümleri yayım tarihi ile birlikte yürürlüğe girdiği için ETS'ye ilişkin hükümler de yürürlüğe girdi. Ancak, Kanunda ETS tam olarak uygulamaya alınmadan önce bir pilot uygulama döneminin başlatılması öngörülmekte. Kanuna göre, bu dönemde yükümlülüklerini yerine getirmeyen özel teşebbüslere verilecek idari para cezaları %80 oranında indirimli uygulanacaktır.

Ayrıca, ETS kapsamında yer alacak özel teşebbüslere Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 yıl içerisinde (09.07.2028 tarihine kadar) sera gazı emisyon izni alma zorunluluğu getirildi. Bu süre gerek görülmesi halinde, Başkanlık tarafından sürenin bitim tarihinden itibaren iki yıla kadar uzatabilecek. Peki gerekli iznin alınmasına kadar geçen sürede gerçekleşecek sera gazı emisyonları nedeniyle özel teşebbüsler sorumlu tutulacak mı?

Kanun bu soruya da cevap veriyor ve ETS kapsamındaki özel teşebbüslerin sera gazı emisyon izni almasına kadarki geçiş sürecinde özel teşebbüslerin faaliyetlerine devam edebilmeleri için bir kereye mahsus olmak üzere sera gazı emisyon izinlerinin olduğu kabul edileceği belirtiliyor.

D. Sonuç

Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 2053 net sıfır hedefi artık yalnızca bir taahhüt değil, yasal bir yükümlülük haline geldi. AB'nin de teşviki ile ülkemizde sınırlı olarak uygulanan emisyon satışı, karbon kredisi gibi işlemler, ETS'nin kurulması, karbon piyasalarının geliştirilmesiyle birlikte yasal bir zemin kazandı. Hatta bu Kanunla Türkiye, sürdürülebilir bir kalkınma modeline geçiş adımlarını attı dersek, abartmış da olmayız. Ancak, bu düzenlemelerin henüz çok yeni olduğu göz önüne alındığında, uygulamada karşılaşılabilecek belirsizliklerin ortadan kaldırılması hususunda başta Başkanlık olmak üzere kanun koyucuya çok önemli bir görev düştüğü kuşkusuz.

Diğer yandan, Kanunun yürürlüğünün durdurulması ve iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açıldığı değerlendirildiğinde, Kanuna uyum amacıyla gerekli adımları atmak için iptal davasının sonucunun beklenmesinin de bir seçenek olabileceği söylenebilir.

Bora Yazıcıoğlu

Barış Aslan

Arda Kilci

bora@yazicioglulegal.com

baris@yazicioglulegal.com

arda@yazicioglulegal.com

Bu not hukuki görüş niteliğinde değildir. Sadece bilgi amaçlı hazırlanmış ve gönderilmiştir. Konuyla ilgili hukuki görüş almak isterseniz bizimle bağlantıya geçmenizi rica ederiz.